
Chystá se diplom už po roce studia

Chystá se diplom už po roce studia

LIDOVÉ NOVINY

8.3.2011, Lidové noviny, strana 29, Akademie, RADKA KVAČKOVÁ

Pracovní návrh nového zákona o vysokých školách předpokládá ještě kratší studium, než je dnešní bakalářské

Není vyloučeno, že během několika let bude možné získat kromě bakalářského, magisterského nebo doktorského diplomu ještě jeden certifikát o vysokoškolské kvalifikaci, a to třeba už rok nebo dva roky po maturitě. Věcný záměr nového vysokoškolského zákona, který by měl platit podle předpokladů od začátku roku 2013, totiž počítá také s tak zvanými krátkými cykly.

„Ukazuje se, že je má nebo chce zavést skoro každá země v Evropě,“ říká ředitel odboru vysokého školství ministerstva školství Jiří Nantl a vysvětluje, že jde o jedno- až dvouleté formy vysokoškolského vzdělávání volně propojené s bakalářským studiem. Podle jeho slov je v situaci, kdy do bakalářského studia odchází už víc než polovina populačního ročníku, takový krok logický už proto, aby se udržela akademická úroveň bakalářských studií.

V Irsku už dneska certifikují skoro každý semestr. Dneska je ve vzdělávacím systému nemálo lidí, pro něž není bakalářské studium vhodné a často ho ani nechtějí, přičemž není vyloučeno, že někdy změní názor. Pak je dobré, aby měli možnost navázat. „V Irsku certifikují skoro každý semestr. A ve Spojených státech končí 54 procent všech lidí, kteří procházejí vysokou školou, na úrovni dvouletého Associate Degree. Samozřejmě je počítají mezi vysokoškolsky vzdělané,“ poznamenává Nantl.

Krátký cyklus by měl definovat program, který nebude stavěn primárně na akademickém oboru, ale bude se vztahovat k nějakému konkrétnímu typu činnosti. Něco podobného dnes nabízejí vyšší odborné školy, které jsou ale více propojeny s praxí, a pokud jde o dostupnost do vysokoškolského vzdělávání, ukázaly se být víceméně slepou uličkou.

Kromě toho by krátké cykly mohly plnit i jinou roli než zkrácení cesty do praxe. Podle Nantla mohou mít i charakter všeobecného vzdělávání. Nejen u nás, ale i v jiných evropských zemích se totiž ukazuje, že střední školství není schopno dotáhnout lidi na úroveň, která se dřív očekávala při vstupu na vysokou školu. V USA je například běžné krátké studium zvané Liberal Arts, tedy jakési základy vzdělanosti. Ti, kdo je absolvují, bývají pak schopni dostat se velmi rychle na další, už specializovanější úroveň.

Faktem je, že vysokoškolské vzdělání končící vždy jen titulem doktor, inženýr nebo magistr vyhovovalo v dobách, kdy se k promoci dostávalo kolem patnácti procent populačního ročníku. Jestliže nyní se terciární vzdělávání stává masovým, diverzifikace a častější změny jsou přirozené.

„Když jsme byli v roce 2005 na summitu boloňského procesu v Bergenu, tak jeho vedení chtělo na nátlak některých zemí do závěrů zakomponovat zákaz krátkých cyklů, které měly anglosaské země,“ vzpomíná Jiří Nantl. „Minulý měsíc jsem se zúčastnil evropské konference o krátkých cyklech v Budapešti, a tam kdyby někdo žádal zákaz, byl by považován za blázná. Dneska už všichni vnímají, že v budoucnu bude struktura vysokoškolského vzdělávání pestrá, že budeme mít různé certifikáty.“ Diskutuje se také o tom, jak navázat na vysokoškolské vzdělávání i tak zvané další vzdělávání a provázat je s různými atestacemi. To je posun, který nastal v Evropě.

Krátký cyklus zatím pro deset procent absolventů České ministerstvo školství, které bude návrh nového vysokoškolského zákona předkládat, počítá s tím, že by do roku 2020 mohlo být mezi absolventy vysokých škol kolem deseti procent lidí s krátkým cyklem.

Zatím není úplně jasné, jak se k zavádění krátkých cyklů postaví akademická veřejnost. Zásadní námitky se však nepředpokládají. Například profesor Jan Sokol, někdejší děkan a dnešní proděkan Fakulty humanitních studií UK říká: „Představit si to dovedu, zejména v obecné vzdělanosti. Chtělo by to ovšem trochu zintenzivnit studium.“ České vysoké školy totiž mají nejkratší semestr v Evropě. Zároveň je podle Sokola potřeba dát pozor, aby se z krátkých cyklů nestal inflační podvod.

Ani proděkan pro studium Fakulty informačních technologií Vysokého učení technického v Brně Bohuslav Křena krátký cyklus nezavrhuje. „Pokud vím, měl by mít 60 až 120 kreditů. Když uvážíme, že bakalářský program má 180 kreditů, tak zejména při té horní hranici by se krátký studijní program sestavit dal,“ uvažuje nahlas Křena.

Zároveň ale upozorňuje na fakt, že jakákoliv strukturalizace v sobě nese otázku, kdy a v jaké míře učit základy všech technických disciplín, tedy zejména matematiku. „Když máte pětileté inženýrské studium, prostě ji učíte na začátku a dost dlouho a důkladně, abyste měli základ. Už když studium strukturujete do tříletého bakalářského, musíte matematiku ubrat. A pokud pak student pokračuje v navazujícím magisterském studiu, může mu právě ten široký základ chybět, míní Bohuslav Křena.“

Na názor jsme se zeptali i cambridgeského profesora Rudolfa Haňky, který už nějakou dobu sleduje, komentuje a pomáhá formovat reformu terciárního vzdělávání v Česku.

Podle jeho vyjádření „musíme skončit s představou, že všechny vysoké školy mají být v zásadě stejné a produkovat inženýry či doktory jako na běžícím pásu. Potřeby společnosti se mění a s nimi se musí vyvíjet i koncepce vysokoškolačka, ať již máme na mysli první rok či dva nebo profesně zaměřené postgraduální specializační kurzy jako LLM (distanční právnické vzdělávání) či MBA, které současný zákon nezná a které dnes musíme provozovat pouze v licenci zahraničních univerzit“.

Rudolf Haňka míní, že „vysoké školy potřebují větší volnost vnitřní organizace, a to takové, která zohlední jejich specifika, aby mohly plně přispět k větší konkurenceschopnosti České republiky ve světě“. V opačném případě existuje podle jeho slov nebezpečí, že nejnadanější mladí lidé budou odcházet studovat do zahraničí a tím ochudí naše vysoké školy o nezbytný podnět ke zvyšování náročnosti a kvality.